

AUTORITATEA
DE SUPRAVEGHERE
FINANCIARĂ

Ghidul Investitorului

01

Ce este piața de
capital?

Instituțiile pieței
de capital din
România

02

03

Pași de urmat
pentru un
potențial investitor

Protecția
investitorilor

04

I. CE ESTE PIAȚA DE CAPITAL?	4
1. Cine poate deveni investitor pe piața de capital din România?	5
2. Care sunt tipurile de instrumente în care poți investi?	6
3. Cum se pot realiza investiții pe piața de capital din România?	9
4. Ce sunt fondurile de investiții?	10
5. Ce este oferta publică?	12
6. Se pot realiza investiții în afara statului de reședință al investitorului?	13
II. INSTITUȚIILE PIȚEI DE CAPITAL DIN ROMÂNIA	14
1. Bursa de Valori Bucuresti	14
2. Sibex - Sibiu Stock Exchange	15
3. Depozitarii centrali	15
4. Fondul de Compensare a Investitorilor	16
III. Pașii de urmat pentru un potențial investitor	17
1. Ce este un portofoliu?	18
2. Înțelegerea riscurilor	19
3. Cum investești în instrumente financiare tranzacționabile	21
4. Venituri și costuri	27

IV. PROTECȚIA INVESTITORILOR	28
1. Dreptul investitorilor de a fi informați cu privire la emitenți	29
2. Abuzul pe piață	31
3. Fondul de Compensare a Investitorilor și situațiile în care poți fi compensat	31
4. Cum poți depune o petiție (cerere, reclamație și sesizare) la A.S.F.?	33
5. Ce trebuie să faci pentru a te proteja?	34

I. CE ESTE PIAȚA DE CAPITAL?

Piața de capital este termenul general folosit pentru a desemna piața în cadrul căreia sunt vândute și cumpărate instrumente financiare, inclusiv toate entitățile și operațiunile care susțin aceste procese, putând fi asociată cu o gamă variată de produse și servicii din sfera finanțelor și a investițiilor. Investițiile presupun așteptarea din partea investitorului a unei multiplicări a sumelor (prin dobânzi, dividende, diferențe de prețuri etc.), spre deosebire de economisirea lor, care reprezintă doar păstrarea banilor. Piața de capital reprezintă, de fapt, modalitatea în care economia și companiile își obțin, direct de la investitori, finanțarea dorită pentru dezvoltare, returnând în schimb banii așteptați de acestia. În acest sens, piața de capital din România include piețele de instrumente financiare și instituțiile specifice acestora (de exemplu, societățile de servicii de investiții financiare, emitenții etc.), operațiunile (de exemplu, serviciile de investiții financiare, ofertele publice etc.), precum și organismele de plasament colectiv (de exemplu, fondurile de investiții) stabilind un cadru adecvat de reglementare și supraveghere a modalităților

în care se realizează investițiile în instrumente financiare. Autoritatea de Supraveghere Financiară (A.S.F.) este autoritatea națională de reglementare și supraveghere a pieței de capital autohtone.

Piața de capital, ca loc în care se întâlnesc cererea și oferta de capital, cuprinde piața primară și piața secundară. Piața primară reprezintă acel segment al pieței de capital în care sunt puse la dispoziția investitorilor noile emisiuni de instrumente financiare. Societățile comerciale, guvernul sau instituțiile din sectorul public, în calitate de emitent de instrumente financiare, pot obține finanțare prin vânzarea de noi instrumente financiare. Piața secundară reprezintă piața în care se tranzacționează instrumentele financiare deja emise.

Produsele oferite/tranzacționate în cadrul pieței de capital se numesc instrumente financiare. Poți cumpăra aceste produse în scopul obținerii de profituri viitoare. Trebuie să ai în vedere că aceste profituri viitoare sunt incerte și depind, însă, de o serie de factori denumiți factori de risc. Instrumentele financiare sunt reprezentate de diverse forme de dețineri ce pot fi tranzacționate

cu ușurință pe piața de capital, de exemplu: valori mobiliare (acțiuni, obligațiuni etc), titluri de stat, instrumente financiare derivate (contracte futures și opțiuni), unități de fond și produse structurate.

SFATURI PENTRU INVESTITORI:

1. În cazul în care te decizi să investești în instrumente financiare, cheltuieste doar acele sume care nu îți sunt necesare plășilor unor obligații pe termen scurt!
2. Asigură-te că înțelegi oportunitățile de investiții disponibile.
3. Cântărește deciziile pe care urmează să le iei, atât cât consideri că este necesar. În final, responsabilitatea pentru deciziile de investiție luate îți aparține în întregime.
4. Nu te lăsa impresionat de profiturile promise.
5. Fii în permanență atent la ce îți se oferă, mai ales în cazurile în care serviciile îți sunt oferite prin telefon, e-mail sau Internet.
6. **ȘI FOARTE IMPORTANT**, pentru a fi un investitor rațional trebuie să fii informat!

1. Cine poate deveni investitor pe piața de capital din România?

Investitorul este acea persoană care deține fonduri bănești pe care intenționează să le utilizeze în tranzacții cu instrumente financiare. Poți deveni investitor în cazul în care ai împlinit 18 ani și deții o sumă de bani pe care intenționezi să o plasezi pe piața de capital, prin cumpărarea de instrumente financiare.

În general, vei fi inclus în categoria investitorilor individuali sau de retail ("retail investor"), categorie ce include majoritatea investitorilor persoane fizice.

O categorie aparte de investitori este cea formată din persoanele ce dețin acțiuni provenind din Programul de Privatizare În Masă (PPM), deținerile acestora calificându-i ca investitori, chiar dacă nu cumpără și vând alte instrumente financiare.

ATENȚIE!

A fi investitor presupune asumarea unui risc cu scopul de a realiza un profit cât mai ridicat. Fiecare persoană își asumă riscul în funcție de toleranța individuală față de acesta. Nu există o formulă universală de investiție și nu există instrument finanțier fără risc!

2. Care sunt tipurile de instrumente în care poți investi?

Acțiunile sunt titluri de capital emise de societățile comerciale. O acțiune reprezintă o parte din capitalul unei societăți, divizat în părți egale. Persoanele care dețin acțiuni sunt numite acționari, iar veniturile obținute din acțiuni poartă denumirea de dividende și reprezintă cota parte din profiturile care nu sunt reinvestite de societate, la care deținătorul de acțiuni este îndreptățit. În cazul în care dețineți acțiuni într-o societate, sunteți îndreptățit și la o cotă parte din valoarea societății respective, în situația în care, aceasta face obiectul procedurii de lichidare. Acțiunile pot confiери sau nu drept de vot, ceea ce înseamnă că acționarul poate, sau nu, să dețină dreptul de a vota în cadrul adunării generale a acționarilor (AGA) sau cu privire la administrarea societății.

Majoritatea acțiunilor tranzacționate în piața de capital au și drept de vot și sunt denumite acțiuni comune. Acțiunile care nu poartă cu ele și dreptul de vot se numesc acțiuni preferențiale.

Obligațiunile sunt titluri de creație prin care emitentul autorizat se împrumută de la deținătorii de obligațiuni și este obligat să plătească periodic o dobândă (denumită cupon) și să ramburseze valoarea obligațiunii (numită principal) la o dată viitoare denumită scadență.

Obligațiunea reprezintă, de fapt, un împrumut sub formă de titlu de valoare pentru suma aferentă valorii nominale a obligațiunii. Emitentul de obligațiuni este echivalentul debitorului, deținătorul de obligațiuni este echivalentul creditorului, iar cuponul reprezintă dobânda. În momentul în care cumpări obligațiuni, în fapt, împrumuți bani unui emitent care poate fi o autoritate publică sau o societate comercială. În contul acestui împrumut, emitentul va plăti o anumită rată a dobânzii pe întreaga durată de viață a obligațiunii (până la scadență), iar la scadență se va returna și valoarea nominală a obligațiunii. Atât obligațiunile, cât și acțiunile sunt titluri transferabile, diferența dintre cele două fiind aceea că acționarii sunt deținători ai unei cote parte din societatea respectivă, iar deținătorii de obligațiuni sunt deținători ai unei cote parte din împrumuturile acordate unui emitent. Tipurile de obligațiuni prin care se poate accorda un împrumut pe piața de capital din România sunt: obligațiunile corporative, municipale și de stat. Obligațiunile corporative sunt obligațiuni emise de societăți. Obligațiunile municipale sunt titluri de creație emise de autoritățile locale, regionale în scopul atragerii de fonduri cu utilitate publică. Obligațiunile de stat sunt obligațiuni emise de statul Român, sau de alt stat.

Drepturile aferente deținilor de acțiuni (drepturi de alocare și drepturi de preferință). Drepturile de preferință sunt instrumente financiare emise pe termen scurt (până la momentul subscrierii acțiunilor nou emise) care conferă acționarilor dreptul de a subscrive acțiuni nou emise, înainte ca respectivele acțiuni să fie oferite spre subscriere altor acționari sau unor părți terțe. Drepturile de preferință sunt tranzacționate separat de acțiunile pe care acționarii au dreptul să le subscrive. Drepturile de alocare sunt valori mobiliare negociabile emise pe termen scurt (până la momentul listării acțiunilor din oferta publică) și care atestă dreptul deținătorului de a primi acțiuni în momentul în care acțiunile societății sunt admise la tranzacționare pe piața de capital.

Certificatele de depozit, având la bază acțiuni suport, sunt valori mobiliare care conferă deținătorului drepturi și obligații aferente acțiunilor suport în baza cărora au fost emise, precum și dreptul de a obține, prin conversie, acțiunile suport.

Titlurile de stat sunt instrumente financiare care atestă datoria publică, constituind împrumuturile statului pe diferite termene (scurt, mediu sau lung), în moneda națională sau în valută, fiind purtătoare sau nu de dobândă. Prin intermediul acestor instrumente financiare statul contractează un împrumut pentru finanțarea diferitelor proiecte proprii, a deficitului bugetului de stat, a datoriei publice, pentru susținerea balanței de plăti sau pentru consolidarea rezervei valutare.

Unitățile de fond sunt instrumente financiare emise de organisme de plasament colectiv (OPC), la un preț stabilit în funcție de valoarea activului net al organismului respectiv.

Indicii bursieri sunt indicatori statistici care reflectă valoarea la un anumit moment și evoluția în timp a piețelor de acțiuni, precum și a prețurilor acestora pe piețele respective.

Instrumentele financiare derivate sunt contracte financiare a căror valoare este determinată de fluctuațiile valorii activului suport, care poate fi o acțiune, un indice bursier, rata dobânzii, rata de schimb etc. Aceste instrumente pot fi utilizate pentru a transfera sau prelua riscurile de evoluție a prețurilor activelor suport. Instrumentele financiare derivate tranzacționate cel mai frecvent la diverse burse sunt contractele futures și opțiunile. Ambele, sunt contracte standardizate care se referă la cumpărarea sau vânzarea unui anumit activ suport, la o dată viitoare stabilită și la un preț negociat în momentul tranzacției. Data viitoare este denumită data livrării, data scadenței sau data decontării finale. Prețul prestabilit se numește prețul futures. Prețul activului suport la data livrării se numește preț final de

decontare. Un contract futures conferă deținătorului obligația de a cumpăra sau vinde, în timp ce, în cazul opțiunii, deținătorul are dreptul, dar nu și obligația, de a cumpăra sau vinde. Altfel spus, deținătorul unei opțiuni poate exercita dreptul aferent contractului, în timp ce părțile implicate într-un contract futures sunt obligate să execute contractul la data decontării.

Produsele structurate sunt instrumente financiare hibrid de natură titlurilor de credit care au caracteristici specifice privind formarea prețului similare instrumentelor derivate, încrât au la bază un activ suport, care poate fi un alt instrument finanțier (de exemplu, acțiuni), un indice bursier sau valutar, o rată a dobânzii, o marfă, coșuri ori combinații formate din acestea. La momentul emiterii, produsele structurate sunt însoțite de un prospect de bază, care definește principiile generale de funcționare și pot fi admise la tranzacționare pe piața bursieră

reglementată. Produsele structurate pot avea o maturitate (un termen de existență) predeterminată sau nelimitată, iar prețul lor poate fi calculat oricând, pe baza prețului activului suport.

Emitenții produselor structurate pot fi instituții de credit, firme de investiții, precum și alte instituții financiare reglementate. Emitentul produselor structurate înlocuiește fluxurile de numerar obișnuite ale unei obligații (de exemplu, cupoane și rambursare principal la scadență) cu fluxuri non-standard care sunt determinate (derivate) prin raportare la evoluția prețului sau valorii unui activ suport (de exemplu, indice, marfă). Produsele structurate pot avea caracteristici suplimentare celor aferente obligațiunilor obișnuite (efect de levier/leverage, protecție a capitalului investit), care modifică dinamica valorii produselor structurate comparativ cu activul suport.

UTIL:

1. Înainte de a încheia o tranzacție, citește cu atenție contractul prezentat de societatea de servicii de investiții financiare, în special în cazul în care sunt implicate instrumente financiare complexe, de exemplu, instrumentele derivate și produsele structurate!
2. Atât cunoașterea, cât și conștientizarea riscurilor te pot ajuta la stabilirea strategiilor de investire potrivite profilului tău de risc.

3. Cum se pot realiza investiții pe piața de capital din România?

Dacă dorești să investești pe piața de capital trebuie să contactezi un intermediar (societate de servicii de investiții financiare - SSIF sau instituție de credit) sau o societate de administrare a investițiilor (SAI). Societatea de servicii de investiții financiare va cumpără și/sau va vinde instrumente financiare în numele și pe contul tău. Societățile de administrare a investițiilor distribuie (vând) sau răscumpără de la investitorii unități de fond.

Înainte de a alege un intermediar, verifică întotdeauna ca acesta să fie înscris în Registrul instrumentelor și investițiilor financiare. Prin acest demers simplu, te vei putea asigura că intermediarul pe care îl alegi este autorizat să furnizeze pe teritoriul României serviciile de investiții financiare pe care le-ai solicitat.

Intermediarii sunt persoane juridice autorizate de A.S.F. sau de autoritățile competente din alte state membre ale Uniunii Europene, cu scopul de a te ajuta pe durata întregului proces investițional și de a încheia tranzacții pe contul tău cu diverse instrumente. În particular, SSIF-urile sunt autorizate să preia și să transmită ordine în numele investitorilor, să execute aceste ordine în contul investitorilor și să administreze portofolii de investiții în conformitate cu mandatele acordate de clienți pe bază discreționară.

Prin personalul specializat, SSIF-urile îți pot oferi consultanță pentru investiții cu privire la instrumentele financiare și îți pot acorda, în anumite condiții, împrumuturi pentru a permite realizarea de tranzacții cu instrumente financiare. Mai mult, personalul specializat trebuie să fie autorizat să desfășoare aceste operațiuni și este supravegheat în consecință de A.S.F.

În executarea ordinelor clienților, SSIF va lua toate măsurile necesare pentru a obține cele mai bune rezultate pentru client, luând în considerare prețul, costurile, durata de timp, oportunitatea executării și decontării, volumul, natura și orice alte elemente relevante în executarea ordinelor. Cu toate acestea, în momentul în care există un ordin clar de vânzare sau cumpărare din partea ta, SSIF va executa acest ordin aşa cum a fost formulat.

Principiile de bază pe care societățile de servicii de investiții financiare trebuie să le respecte în relația cu clientul sunt:

- să acționeze în mod **onest, corect și profesional** în concordanță cu **cele mai bune interese ale clientului**, inclusiv prin asigurarea celei mai bune execuții a ordinelor acestuia.
- să ofere informații adecvate, cuprinzătoare, **corecte, clare și care nu induc în eroare**,
- să ofere servicii care **să țină cont de caracteristicile fiecărui investitor**.

SFATURI PENTRU INVESTITORI:

1. Verifică întotdeauna Registrul instrumentelor și investițiilor financiare pentru a vedea toți intermediarii autorizați. Reține că persoanele fizice și juridice care nu sunt incluse în Registrul instrumentelor și investițiilor financiare nu sunt autorizate și supravegheate de A.S.F și nu sunt obligate să respecte regulile de conduită în relația cu investitorii.
2. Citește cu atenție contractul pe care îl vei semna cu intermediarul pentru care ai optat.
3. Solicită intermediarului documentul care descrie instrumentele financiare. Citește cu atenție informațiile referitoare la risurile aferente instrumentelor financiare în care dorești să investești.
4. Verifică cu atenție informațiile și ofertele primite prin telefon sau prin poștă electronică. Persoanele care te contactează prin aceste mijloace de comunicare ar putea ar putea să nu-ți dea informații corecte și complete și ar putea utiliza numele unei persoane sau societăți autorizate și înregistrate în Registrul instrumentelor și investițiilor financiare!

4. Ce sunt fondurile de investiții?

Deși acest Ghid face referire doar la fondurile de investiții deschise și închise, trebuie să știi că există multe vehicule investiționale de acest tip, care îți pot oferi caracteristicile investiționale dorite. Trebuie, de asemenea, să știi că vei întâlni și denumirea de „organisme de plasament colectiv în valori mobiliare” (OPCM), care include fondurile deschise de investiții și societățile de investiții, precum și denumirea „alte organisme de plasament colectiv” (AOPC), care include fondurile închise de investiții și societățile închise de investiții. În cadrul AOPC sunt incluse și societățile de investiții financiare (SIF) și Fondul Proprietatea.

Fondurile deschise de investiții sunt constituite prin contract de societate civilă și colectează fonduri bănești de la investitorii pentru plasamentul acestora în instrumente financiare lichide de tipul acțiuni, obligațiuni, instrumente de piață monetară și în alte titluri, operând pe principiul diversificării riscului și al administrării prudentiale. În funcție de valoarea fondurilor bănești colectate sunt emise unități de fond, o unitate reprezentând o anumită sumă de bani investiți în fond. Denumirea de fond „deschis” se referă la faptul că, la sfârșitul fiecărei zile, fondul emite noi unități către investitorii și răscumpără unități de la investitorii care doresc să se retragă din fond. Fondurile deschise fac obiectul unor cerințe de reglementare și de transparentă mai stricte decât fondurile închise. Toate fondurile au obligația să publice comisioanele percepute și politica investițională în cadrul prospectului. Toate prospectele trebuie aprobate de A.S.F. anterior distribuirii de unități de fond către investitorii. Toate prospectele trebuie să includă informațiile necesare investitorilor pentru ca aceștia să poată lua decizii în cunoștință de cauză, referitor la investițiile viitoare și mai ales, la risurile aferente acestora.

Fondurile închise de investiții sunt constituite prin contract de societate civilă respectiv act constitutiv și oferă un număr limitat de unități de fond pe o durată limitată de timp. Unitățile de fond aferente sunt răscumpărate la intervale de timp prestabilite sau la anumite date, în conformitate cu regulile fondului sau cu prevederile actului constitutiv. Aceste fonduri colectează fonduri bănești de la investitorii, atât public cât și privat.

Principalele diferențe dintre OPCVM și AOPC sunt:

- la cererea deținătorilor, unitățile sunt răscumpărate în mod continuu din activele OPCVM, în timp ce în cazul AOPC, unitățile de fond sunt răscumpărate la intervale prestabilite sau la anumite date, în conformitate cu regulile fondului sau cu prevederile actului constitutiv;
- OPCVM face obiectul unei politici investiționale mai restrictive decât AOPC;
- OPCVM colectează în mod public resurse financiare, în timp ce AOPC colectează resurse financiare atât public, cât și privat.

Având în vedere faptul că fondurile nu au personalitate juridică, societățile de administrare a investițiilor (SAI) sunt responsabile de administrarea acestora, ceea ce înseamnă că, atunci când dorești să investești în unități de fond, nu apelezi direct la fonduri, ci te adresezi acestor societăți sau altor intermediari cărora SAI le pot delega atribuții privind distribuirea unităților de fond. SAI sunt, de asemenea, entități autorizate și supravegheate de A.S.F. Un SAI poate administra mai multe fonduri de investiții, iar tu poți alege dintre diferitele tipuri de fonduri, în funcție de suma de bani pe care o ai la dispoziție pentru astfel de investiții, precum și în funcție de modul în care acceptă riscurile asociate.

SFATURI PENTRU INVESTITORI:

1. Avantajele investițiilor în OPC se referă la diversificarea portofoliului, un grad mai mare de lichiditate, precum și la furnizarea de servicii profesionale de administrare a investițiilor.
2. Toate fondurile de investiții presupun un anumit nivel de risc. Înainte de a investi, citește prospectul fondului pentru informații referitoare la strategia investițională și la risurile posibile. Fondurile care oferă o rată ridicată a profitului își pot asuma riscuri peste nivelul tău de confort sau nu corespund obiectivelor tale investiționale.
3. Participarea la un fond deschis/închis de investiții trebuie confirmată printr-un certificat care să ateste deținerile tale în fond.
4. Trebuie să știi că investițiile din fonduri nu sunt garantate de Fondul de Compensare sau Fondul de Garantare al Depozitelor Bancare.

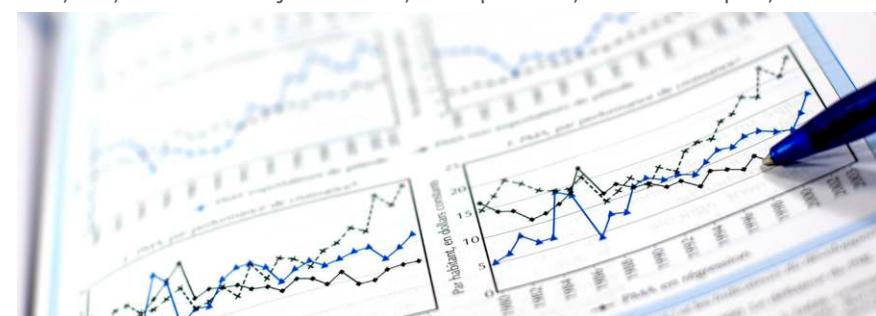
5. Ce este oferta publică?

În cazul în care cauți oportunități de investiții, nu trebuie să treci cu vederea ofertele publice. Ofertele publice de pe piața de capital sunt împărțite în două categorii: oferte publice de vânzare și oferte publice de cumpărare.

În general, când o societate dorește să se dezvolte și să-și extindă aria investițiilor, încearcă să atragă capital suplimentar prin intermediul ofertelor publice de vânzare. Aceste oferte sunt lansate, în general, de societățile comerciale (există și oferte publice secundare de vânzare inițiate de acționari) și se desfășoară prin intermediari. Oferta publică initială (IPO) este cel mai frecvent întâlnit tip de ofertă publică de vânzare. Oferta publică initială reprezintă vânzarea pentru prima dată a acțiunilor unei societăți către publicul investitor. Imediat ce toate acțiunile oferite în cadrul unei IPO au fost vândute, acestea devin tranzacționabile pe bursele de valori, iar prețul acțiunilor poate să crească sau să scadă. Deoarece în cazul IPO nu dispui de date istorice care să indice evoluția prețului respectivei acțiuni pe o piață bursieră, decizia inițială de investiții se bazează pe rezultatele financiare ale emitentului.

Detaliile referitoare la o ofertă sunt incluse în documentul numit prospect. Acesta trebuie aprobat de A.S.F. înainte de derularea ofertei publice! Prospectul include detalii și informațiile de care ai nevoie pentru a lua decizii investiționale fundamentate. În general, prospectul oferă informații referitoare la ofertă și la ofertant, la tipul de instrumente financiare emise, activitatea societății emitente, situațiile financiare și alte informații de interes.

Ofertele publice de cumpărare reprezintă oferta adresată de un investitor (prin intermediul mijloacelor de comunicare în masă) tuturor acționarilor din cadrul unei companii cu scopul de a cumpăra instrumentele financiare aflate în posesia acestora. În cazul în care dorești să cumperi instrumente financiare, este întotdeauna mai simplu să apelezi la un intermediar care va cumpăra respectivele instrumente de pe piață, decât să lansezi o ofertă publică de cumpărare, operațiune mult mai complexă. Cu toate acestea, există anumite situații în care ești obligat să lansezi oferte publice de cumpărare, de exemplu atunci când, în calitate de acționar într-o societate, intenționezi să achiziționezi mai mult de 33% din drepturile de vot. În acest caz, oferta ta trebuie să se adreseze tuturor deținătorilor și pentru toate deținerile acestora, ea numindu-se ofertă publică de preluare voluntară. Când în urma unei asemenea oferte ești deținătorul a cel puțin 95% din acțiuni ai și dreptul, conform legii, de a achiziționa și participa de 5% rămasă, la un preț corect. Trebuie să ai în vedere că, în cazul în care ești acționar minoritar ești obligat să vinzi acțiunile la cererea acționarului care a derulat o astfel de ofertă și cu astfel de rezultate (de exemplu, deține cel puțin 95% din acțiunile emitentului). În mod similar, ai dreptul să soliciti acționarului majoritar să îți cumpere acțiunile la un preț corect.

SFATURI PENTRU INVESTITORI:

1. Toate ofertele publice trebuie să se desfășoare exclusiv prin intermediari.
2. Citește cu atenție prospectul. Acesta include o serie de informații despre ofertă, emitent și modalitățile de realizare a investițiilor.
3. Fii atent la risurile de supra-subscriere, respectiv de sub-subscriere care pot apărea. Prin supra-subscrierea unei oferte există riscul să primești mai puține acțiuni decât ai subscris în timp ce sub-subscrierea ar putea genera neîncheierea cu succes a ofertei, subscrerile realizate în cadrul ofertei (inclusiv ale tale) nemaifiind luate în considerare.
4. Dacă achiziționezi acțiuni într-o societate, devii acționar și beneficiezi de dreptul de a participa la profiturile viitoare ale societății sub formă de dividende. Poți beneficia, de asemenea, de dreptul de a participa și vota în cadrul adunării generale a acționarilor (AGA).

6. Se pot realiza investiții în afara statului de reședință al investitorului?

În analizarea oportunităților de investiție, ar trebui să iei în considerare și posibilitatea de a investi în afara granițelor țării, pe piețele financiare din Uniunea Europeană sau pe piețe din state terțe. Principalul motiv pentru a investi în străinătate este diversificarea investițiilor ce poate conduce la dispersia risurilor investiționale și acumularea de profituri viitoare.

În general, în momentul în care îți investești banii în străinătate, ar trebui să analizezi o serie de obstacole care ar putea avea un impact negativ asupra investițiilor tale, de exemplu: fluctuațiile cursului valutar, fluctuațiile în valoarea de piață a instrumentelor, evenimente socio-politice și economice, lichiditatea scăzută, lipsa informațiilor în limba română etc. Dacă intenționezi să cumperi sau să vinzi acțiuni ale unei societăți care tranzacționează doar pe o piață de capital din străinătate, intermediarul poate procesa ordinele de tranzacționare în numele tău.

La nivelul Uniunii Europene au fost luate o serie de măsuri pentru a asigura informarea și protejarea adecvată a investitorilor. De exemplu, au fost adoptate noi reguli la nivelul statelor membre, inclusiv în România, care au accentuat concurența și au oferit societăților de servicii de investiții financiare așa-numitul „pașaport unic” care să le permită să desfășoare operațiuni oriunde pe teritoriul Uniunii Europene, în baza autorizației acordate în statul membru de origine. Astfel, varietatea de societăți de servicii de investiții financiare este mult mai mare, iar cerința de a respecta regulile de conduită față de clienții investitori este mai strictă. Toate acestea îți vor permite să soliciți servicii de calitate la un preț cât mai mic!

SFATURI PENTRU INVESTITORI:

Toate serviciile de investiții financiare desfășurate în cadrul pieței de capital trebuie oferite de către o entitate autorizată, intermediar sau societate de administrare a investițiilor. Toate autoritățile Uniunii Europene pun la dispoziția publicului, în mod gratuit, Registrul instrumentelor și investițiilor financiare, care conține și acele firme din alte state europene, autorizate de autoritățile din țara lor de origine!

II. INSTITUȚIILE PIETEI DE CAPITAL DIN ROMÂNIA

1. Bursa de Valori Bucuresti

a fost înființată în 1995 ca instituție de interes public și a fost transformată în societate pe acțiuni în iulie 2005. În prezent, BVB este operatorul de piață care administrează două piețe reglementate: piața la vedere (SPOT) și piața la termen (pentru instrumente financiare derivate). În prezent, pe piața SPOT sunt tranzacționate acțiuni și drepturi asociate acțiunilor, obligațiuni și titluri de stat, unități de fond emise de OPC și produse structurate. Pe piața la termen activitatea este suspendată temporar până la identificarea unei contrapărți centrale care să compenseze și să deconteze tranzacțiile cu derivate.

În afară de cele două piețe reglementate, BVB administrează un sistem alternativ de tranzacționare cu scopul de a oferi acces la finanțare companiilor nou înființate, companiilor mici și mijlocii precum și altor societăți care nu sunt tranzacționate pe piața reglementată. În prezent pot fi tranzacționate instrumente financiare emise de entități din România și din state membre ale Uniunii Europene, precum și ale unor emitenți listăți pe piețe din S.U.A., respectiv New York Stock Exchange și NASDAQ.

În data de 25 februarie 2015 a avut loc lansarea Pieței AeRO - segmentul dedicat titlurilor de capital (acțiunilor) din cadrul sistemului alternativ de tranzacționare al BVB. Aceasta este un segment de piață dedicat listării companiilor la început de drum, pentru finanțarea proiectelor, creșterea vizibilității și contribuției la dezvoltarea mediului de afaceri.

Atunci când investești pe piata bursieră, ar trebui să analizezi indicii bursieri, deoarece aceștia îți pot furniza informații semnificative referitoare la performanța generală a pieței. În general, un indice bursier reprezintă un indicator statistic care reflectă fluctuațiile pieței. BVB calculează și distribuie în timp real 7 indici proprii – BET, BET-XT, BET-BK, BET-FI, BET-NG, BET Plus și BET-TR – precum și un indice dezvoltat împreună cu Bursa de Valori din Viena, indicele ROTX. Principalii indici

ai BVB sunt: indicele BET care reflectă dinamica celor mai lichide zece acțiuni admise la tranzacționare pe BVB; indicele BET-Plus care reflectă evoluția companiilor românești listate pe piața reglementată a BVB cu excepția societăților de investiții financiare (S.I.F.-urilor) și indicele BET-FI care reflectă dinamica prețului acțiunilor celor cinci societăți de investiții financiare (S.I.F.).

2. Sibex - Sibiu Stock Exchange

a fost înființată în 1994 ca societate pe acțiuni sub numele de Bursa Monetar Financiară și de Mărfuri Sibiu (BMFMS). În calitate de operator de piață și operator de sistem, administrează o piață reglementată la vedere, o piață reglementată a instrumentelor financiare derivate și un sistem alternativ de tranzacționare.

Instrumentele financiare derivate tranzacționate pe SIBEX includ contracte futures și cu opțiuni având ca activ suport cursul de schimb (Leu/USD, Leu/Euro, Euro/USD), acțiuni emise de companii românești (din care menționăm: BRD, SIF-uri, Banca Transilvania, SNP, FP, BVB și Sibex), acțiuni emise de companii străine (din care menționăm (Adidas, Bayer, BMW, Deutsche Bank, Apple, Facebook, Google s.a.), mărfuri (petrol și aur) sau indici bursieri (Dow Jones).

Beneficiind tehnologia pusă la dispoziția Sibex în contextul parteneriatului cu ATHEX Exchange Group și având în vedere necesitatea implementării cerințelor noilor reglementări europene privind piețele de instrumente financiare și serviciile de compensare-decontare, operatorul de piață oferă participantilor un nou sistem de tranzacționare a instrumentelor financiare derivate. Serviciile de compensare-decontare pentru piață reglementată de instrumentele financiare derivate sunt asigurate de ATHEXClear, Sibex beneficiind astfel de noile soluții de management al riscului implementate de către contrapartea centrală elenă.

3. Depozitarii centrali

Operațiunile de compensare-decontare a tranzacțiilor cu valori mobiliare desfășurate pe o piață la vedere (spot), cele de depozitare a valorilor mobiliare, precum și orice operațiuni în legătură cu acestea sunt realizate prin intermediul unui depozitar central.

Având și funcția de registru, la cererea ta depozitarul central va emite direct sau indirect, prin intermediarul tău, un extras de cont care să dovedească:

- deținerile tale;
- operațiunile în conturile deținute;
- procentul deținut din numărul total al instrumentelor din aceeași clasă, emise de un emitent.

Trebuie să ai în vedere că acest extras de cont este necesar înainte de a iniția o activitate investitională!

Termenul de „decontare” pentru tranzacțiile cu instrumente financiare, altele decât instrumentele financiare derivate, este de 2 zile lucrătoare de la data efectuării tranzacției. Aceasta înseamnă că tu vei obține banii sau instrumentele financiare rezultate din tranzacțiile efectuate, în termen de 2 zile lucrătoare de la data efectuării acestora.

Pentru cele două piețe și două sisteme alternative de tranzacționare administrate în România există doi depozitari centrali: Depozitarul Central București pentru piețele spot administrate de BVB și Depozitarul Sibex pentru piețele spot administrate de Sibex.

SFATURI PENTRU INVESTITORI:

Poți alege să fii un investitor activ, care tranzacționează frecvent, sau un investitor de portofoliu, pe termen lung, care optează pentru obținerea de profituri din dividende sau creșterea prețului deținilor pe termen lung. Dacă nu intenționezi să îți vinzi acțiunile prea curând, pentru a fi prevăzător, poți solicita blocarea acțiunilor la depozitarul central, acestea fiind transferate în secțiunea I-a, și nimeni nu va mai avea acces la ele în afara de tine. În această situație, te poți adresa depozitarului pentru un extras de cont, acesta furnizând situația detaliată a contului tău. Dacă ulterior vei dori să vinzi acțiunile, poți oricând solicita deblocarea acțiunilor.

4. Fondul de Compensare a Investitorilor

Fondul de Compensare a Investitorilor (FCI) este o entitate independentă, înființată conform reglementărilor A.S.F., cu scopul de a compensa, în limita unui anumit plafon, creanțele investitorilor provenind din incapacitatea unui intermedier autorizat de a restitu fondurile bănești și/sau instrumentele financiare datorate sau aparținând investitorilor, care sunt deținute și/sau administrate în numele acestora în cadrul prestării de servicii de investiții

financiare. Trebuie să ai în vedere că FCI nu te compensează în cazul pierderilor cauzate în baza riscului asumat în legătură cu tranzacțiile cu instrumente financiare.

ATENȚIE!

FCI este o entitate creată special pentru protecția ta! Trebuie însă să ceri intermediarului să te informeze cu privire la datele de identificare ale fondului de compensare la care este membru. De asemenea, citește informațiile disponibile pe site-ul A.S.F. (www.asfromania.ro) și cel al FCI (www.fond-fci.ro).

III. PAȘII DE URMAT PENTRU UN POTENȚIAL INVESTITOR

Investitorii ar trebui să-și bazeze investițiile nu numai pe obiective și pe volumul de capital disponibil, ci și pe preferința acestora pentru risc. Toate investițiile presupun un anumit nivel de risc. Trebuie să stabilești clar dacă ești o persoană care își asumă riscuri mai mari sau o persoană cu aversiune la risc. În funcție de gradul de risc pe care dorești să îl asumi, vei urma un anumit tip de strategie de investiții (agresivă, moderată sau conservatoare) care să se potrivească profilului tău de risc. Acest profil îl stabilești împreună cu intermediarul la momentul semnării contractului.

În general, riscul și randamentul sunt în legătură directă. Pe termen lung, asumarea de riscuri suplimentare duce la posibilitatea obținerii de venituri mai mari, în timp ce diminuarea nivelului de risc asumat, conduce la scăderea veniturilor așteptate. Dar asta, nu este o regulă! Caracteristicile investiționale ale portofoliului tău ar trebui să se bazeze pe obiectivele tale și pe preferința pentru risc.

Riscul este un factor extrem de subiectiv, în sensul în care același nivel de risc poate fi considerat de o persoană ca fiind acceptabil, iar de către o alta ca fiind ridicat, și prin urmare, inacceptabil. Este important de reținut că există întotdeauna alternative de reducere a pierderilor, chiar și în cazul în care valoarea investițiilor tale scade.

Societățile de servicii de investiții financiare trebuie să-ți furnizeze informații clare cu privire la risurile aferente produselor pe care le vând sau cu privire la care oferă servicii de consultanță.

IMPORTANT:

Nu uita că investițiile pe piața de capital nu îți garantează un anumit nivel al profitului. Investițiile pe piața de capital nu trebuie privite doar ca oportunități de creștere sigură a câștigurilor. Ca investitor poți la fel de bine să câștigi sau să pierzi, totul depinde de anumiți factori, în anumite momente.

1. Ce este un portofoliu?

Portofoliul reprezintă totalitatea instrumentelor financiare deținute de un investitor și poate include acțiuni, obligațiuni, unități de fond, produse structurate, instrumente financiare derivate și alte instrumente financiare. Strategia de portofoliu este concepută astfel încât să reducă expunerea la risc prin combinarea unei variații de instrumente, a căror valoare, probabil, nu va scădea sau crește în același timp sau la același nivel.

Atunci când cumpери instrumente financiare, ar trebui să constituie un portofoliu pentru a putea diversifica investițiile. Scopul diversificării este de a reduce risurile cauzate de performanța scăzută a unui instrument financiar, a unei industrii sau economiei în general. Cu alte cuvinte, diversificarea înseamnă „să nu mizezi totul pe o singură carte”. Nu este întotdeauna ușor să hotărăști ce instrumente financiare trebuie să cumpери și la ce preț. Durează destul de mult până obții informațiile necesare și până reușești să înțelegi cu adevărat modul în care funcționează piața. Intermediarul sau SAI-ul te pot ajuta oferindu-ți consultanță, dar alegerea îți aparține! Deși, prin diversificare, riscul aferent portofoliului este redus, aceasta nu înseamnă că și randamentele se vor reduce sau vor crește.

Nu uita că anumite instrumente financiare sunt mai riscante decât altele. Totodată, trebuie să ai în vedere faptul că risurile nu pot fi eliminate în întregime, dar pot fi reduse semnificativ prin diversificare!

39.050	0.200	0.73
513.000	0.070	0.18
28.400	0.810	0.16
19.5125	0.100	0.35
54.4828	0.1425	0.74
28.400	0.6472	1.17
16.770	0.100	0.35
58.880	0.060	0.36
27.440	0.050	0.08
27.440	0.200	0.73
7.710	0.040	0.52
43.630	0.460	1.07
1.0522	0.0026	0.25
27.440	0.200	0.73
7.710	0.040	0.52
43.630	0.460	1.07

2. Înțelegerea riscurilor

Riscul reprezintă probabilitatea cuantificabilă a pierderilor totale sau parțiale a capitalului investit sau a realizării unor venituri mai mici decât cele așteptate. Atenție: Pentru unele instrumente financiare derivate, pierderea poate să fie mai mare decât capitalul investit inițial.

Înțelegerea riscurilor reprezintă un factor esențial care trebuie evaluat anterior realizării unei investiții. Poți interpreta riscul ca volatilitate a valorii portofoliului, nerealizare a obiectivele propuse sau pierdere permanentă a capitalului investit.

În evaluarea riscurilor, trebuie să găsești răspuns la următoarele întrebări: Care este nivelul de risc pe care sunt dispusi să îl asum? Care sunt consecințele, în cazul în care nu reușesc să-mi ating obiectivele investiționale? Care este pierderea maximă pe care o pot suporta?

Riscurile cu care se confruntă investitorul pot fi:

- **Riscul de inflație.** Inflația înseamnă că vei avea nevoie de mai mulți bani în viitor, decât ai în prezent, pentru a cumpăra aceleași produse. Există posibilitatea ca valoarea activelor sau veniturilor să scadă pe măsura ce inflația erodează puterea de cumpărare a unei monede. Inflația cauzează scăderea valorii banilor cu un anumit procent, iar acest fenomen are loc indiferent dacă banii sunt investiții sau nu.
- **Riscul monetar.** Trebuie să iezi întotdeauna în calcul riscul valutar. Valutele fluctuează în strânsă corelație. Atunci când investești, valoarea banilor poate scădea sau crește, în funcție de volatilitatea

valutelor și de fluctuația normală a prețului acțiunilor. Acest risc este prezent în cazul în care faci investiții la nivel internațional.

- **Riscul de piață.** Valoarea investițiilor poate scădea în timp, pur și simplu datorită schimbărilor economice sau a altor evenimente care au impact asupra unor segmente semnificative de piață. Alocarea activelor și diversificarea investițiilor pot oferi protecție împotriva riscului de piață, deoarece tendința este ca segmentele de piață să înregistreze variații la momente diferite.
- **Riscul de lichiditate** reprezintă riscul cauzat de dificultatea de a vinde la un anumit moment un anumit instrument finanțiar. Uneori, o investiție trebuie vândută repede. Din păcate, o piață care nu este suficient de lichidă, poate împiedica vânzarea sau limita suma de bani care poate fi obținută din vânzarea activului. Anumite instrumente finanțare au un nivel ridicat de lichiditate și prezintă risc de lichiditate scăzut, în timp ce altele sunt nelichide și prezintă risc de lichiditate ridicat. Acest risc se reflectă, de obicei, în fluctuații mari de preț și rezultă din situații în care investitorii interesați de tranzacționarea unui activ nu pot realiza tranzacția, deoarece, nimici nu doresc să tranzacționeze activul respectiv.
- **Riscul de faliment.** Un alt risc ce poate fi întâlnit atunci când investești în instrumente finanțare este acela că una dintre entitățile autorizate de A.S.F. (de exemplu, SSIF, SAI) să intre în procedura de faliment, făcând astfel posibilă pierderea sumelor investite. Pentru a reduce acest risc, A.S.F. a autorizat și a stabilit reguli și condiții stricte pentru compensarea investitorilor prin Fondul de Compensare a Investitorilor.

- **Riscul de fraudă.** S-ar putea să fii contactat de persoane care îți promit profituri semnificative sau care îți garantează anumite beneficii. Verifica ÎNTOTDEAUNA Registrul instrumentelor și investițiilor financiare pentru a vedea dacă societatea sau persoana respectivă este autorizată de A.S.F.
- **Riscul de contraparte.** Reprezintă riscul ca celalătă parte dintr-un contract sau într-o tranzacție să nu își îndeplinească obligațiile contractuale. În general, riscul de contraparte poate fi redus prin implicarea în calitate de intermediar între cele două părți a unei entități cu o situație financiară bună.
- **Riscul de suprasubscriere.** În cazul în care o ofertă publică este supra-subscrisă (investitorii cumpără mai multe acțiuni decât cele disponibile), valoarea subscrerii tale se va reduce în consecință.
- **Riscul de subsciere parțială.** În cazul în care o ofertă publică este subscrisă parțial (investitorii cumpără mai puține acțiuni decât cele disponibile), există riscul ca respectiva ofertă să nu se încheie cu succes. În acest caz, îți vei primi banii investiți înapoi, după o anumită perioadă de timp menționată în prospectul ofertei.

- **Riscul de delistare.** Există și riscul că la un moment dat societatea în care ai investit să decidă să își retragă acțiunile de la tranzacționare. Acest risc îți poate afecta strategia de investiții pe termen lung, datorită faptului că îți limitează alternativele de tranzacționare. Atunci când tu, în calitate de acționar, ajungi să deții controlul asupra a minimum 95% din acțiunile unei societăți în urma derulării unei oferte publice de preluare voluntară, ai dreptul legal de a achiziționa și restul de 5% din acțiuni, la un preț corect. Reține că atunci când ești acționar minoritar, trebuie să îți vinzi acțiunile la cererea acționarului care a derulat o astfel de ofertă și cu astfel de rezultate (de exemplu, deține cel puțin 95% din acțiunile emitentului).

SFATURI UTILE:

1. Trebuie să ai în vedere că unele riscuri pot fi acoperite prin strategii de investiții, de exemplu prin diversificarea portofoliului de instrumente financiare.
2. Solicită confirmarea riscurilor pe care ai fost de acord să îți le asumi și riscurilor pe care le-ai refuzat.
3. Citește cu atenție toate documentele pe care le semnezi.
4. Riscurile mari nu garantează profituri mai mari.
5. Urmărește cu atenție informațiile publice pentru a analiza performanța investițiilor tale.
6. Pentru unele instrumente financiare derivate, pierderea poate să fie mai mare decât capitalul investit inițial.
7. Contactează A.S.F. în cazul în care există suspiciuni de fraudă.

3. Cum investești în instrumente financiare tranzacționabile

Pasul 1. Registrul instrumentelor și investițiilor financiare (www.asfromania.ro) conține lista intermediarilor autorizați. Alegeți un intermedier din listă! Atunci când alegi un intermedier, pune întotdeauna întrebări despre serviciile oferite și costurile aferente (de exemplu, comisioane și tarife). În general, îți pot fi oferite unul sau mai multe tipuri de servicii de investiții financiare, în funcție de societatea aleasă:

- recomandări privind investițiile, produsele și desfășurarea activităților specifice pieței de capital din România (servicii de consultanță pentru investiții);
- cumpărarea și vânzarea de produse financiare în numele dumneavoastră, fără ca această intermediere să fie însotită de consultanță pentru investiții.

Pasul 2. Dacă dorești să devii clientul unui intermedier (societate de servicii de investiții financiare sau SSIF), trebuie să închei un contract de intermediere financiară, însotit de o cerere de deschidere de cont și de anumite documente de identificare, cum ar fi actul de identitate, în copie (pentru persoane fizice).

La deschiderea unui cont, intermedierul este obligat să îți adreseze întrebări referitoare la cunoștințele și experiența ta în domeniul investițiilor, relevante pentru tipul de produs sau serviciu oferit sau solicitat pentru a-și putea face o imagine despre cât de potrivit este produsul sau serviciul respectiv pentru tine și pentru a vedea dacă tu înțelegi și agreezi riscurile aferente. În cazul în care intermedierul consideră că produsul sau serviciul pentru care ai optat nu este adevarat cerințelor tale, îți va face cunoscut acest fapt.

Contul (similar contului bancar) reprezintă o relație contractuală între tine și intermedierul autorizat. În acest cont, vei depozita fie sume de bani, fie instrumente financiare în scopul tranzacționării lor pe piața de capital, iar agentul tău de servicii de investiții financiare (angajat autorizat al intermedierului) are posibilitatea de a iniția vânzarea sau cumpărarea de instrumente financiare în numele tău.

Tipurile de conturi utilizate în România sunt:

CONT CLIENT

Agentul trebuie să primească un ordin expres de la tine pentru a realiza orice operațiune.

CONT DISCRETIONAR

Agentul este împuñnit să tranzacționeze în absența confirmării.

CONT ÎN MARJĂ

Contul în care sunt evidențiate tranzacțiile cu instrumente financiare derivate.

În conformitate cu tipul de cont deținut, agentul execută, în contul tău și în baza ordinului primit, operațiuni de vânzare, cumpărare și, ocazional, împrumut de instrumente financiare. Responsabilitatea pentru ordinele date și deciziile luate îți aparține.

Începând cu anul 2011 au fost introduse și în piața românească de capital conturile globale, care permit intermediarilor să introducă prinț-un singur cont toate ordinele de cumpărare sau de vânzare date de clienți lor iar, după ce realizează tranzacția, acesta împarte acțiunile în contul fiecărui client, în funcție de instrucțiunea dată de acesta. În afara posibilității unei serviri mai bune a clientilor, oferindu-le același preț de execuție, conturile globale permit introducerea de tranzacții de vânzare în lipsă și împrumut de acțiuni.

Pasul 3. În momentul în care semnezi un contract de intermediere financiară, ar trebui să știi că acesta trebuie să conțină cel puțin informații referitoare la:

- natura serviciilor și tipul de instrumente tranzacționate;
- durata contractului, modalitatea de prelungire, modificare sau reziliere;
- drepturile și obligațiile celor două părți;
- tipul, conținutul și frecvența documentelor pe care ai dreptul să le primești;
- locația unde se va desfășura tranzacția (piată);
- acordul tău privind păstrarea datelor cu caracter personal;
- comisioanele și tarifele percepute și cursul de schimb.

SFATURI PENTRU INVESTITORI:

1. anterior semnării contractului, intermediarul trebuie să te informeze cu privire la risurile implicate în tranzacționarea instrumentelor financiare și la principalele lor caracteristici; de asemenea, trebuie să fii informat cu privire la existența în cadrul structurilor intermediarului a compartimentului de control intern și a procedurilor de rezolvare a reclamațiilor;
2. drepturile și obligațiile părților: aceste prevederi trebuie să fie echilibrate astfel încât ambele părți să beneficieze ca urmare a încheierii contractului;
3. costurile reale ale serviciilor de intermediere (comisioane, tarife, rata dobânzii pentru împrumuturi), cursul de schimb și condițiile în care poți refuza respectivul curs;
4. care sunt alternativele disponibile pentru transmiterea ordinelor;
5. în efectuarea de tranzacții în contul tău, intermediarul trebuie să emită o serie de raportări: formularul de transmitere a ordinului de tranzacționare, formularul de raportare către client, situația contului;
6. posibilitatea de a retrage mandatul acordat unui intermediar în baza contractului de administrare a portofoliilor de investiții, parțial sau în întregime, în orice moment, în mod gratuit și fără plata unor despăgubiri;
7. intermediarul trebuie să te informeze cu privire la fondul de compensare a investitorilor din care face parte;
8. contractul trebuie să poarte semnatura ta și a persoanei autorizate de către intermediar, precum și stampila intermediarului.

Pasul 4. La semnarea contractului de intermediere financiară, se va deschide un cont în numele tău; astfel, poți începe să transmiți ordine către intermediar pentru executarea de tranzacții cu titluri. Poți transmite ordine direct, la sediul societății de servicii de investiții financiare, prin telefon, fax sau internet. Ordinele transmise unui intermediar pot fi:

ORDINE OBIȘNUITE

Limită (limit) – instrumentele financiare sunt tranzacționabile în cadrul unor limite (maxime-minime) de preț.

La piață (market) – ordinul va fi executat imediat la orice preț din piață.

Without price – ordin transmis fară preț, dar executat la cel mai bun preț oferit pe piață.

Cumpărare întreagă (take) – un ordin de cumpărare a întregului volum dintr-un anumit instrument financiar.

Vânzare întreagă (hit) – ordin de vânzare a întregului volum de instrumente financiare la cel mai bun preț oferit pe piață.

Match – ordin transmis în scopul corelării cu un alt ordin existent pe piață (din punct de vedere al prețului, volumului, decontării etc.)

ORDINE CONDIȚIONATE

Stop loss – ordin de vânzare/cumpărare activat în momentul în care cotația unui instrument financiar scade/crește sub/peste un anumit nivel prestabilit.

Stop limit – ordin care se execută la un preț prestabilit sau mai bun după ce se atinge un anumit preț în piață.

Limită la piață (market if touched) – ordin executat în momentul în care este atinsă o anumită valoare de piață pre-stabilită.

Dacă piață ajunge la un nivel de preț (if touched) – ordin care declanșează vânzarea sau cumpărarea în cazul în care se atinge o anumită valoare de piață pre-stabilită.

O altă caracteristică importantă a unui ordin se referă la perioada în care acesta va rămâne în piață. Un ordin poate fi valabil o singură zi, o anumită perioadă de timp (zi, săptămână, lună), o perioadă nelimitată de timp (good till canceled), sau va fi executat imediat (fill or kill).

SFATURI PENTRU INVESTITORI:

Atunci când semnezi un contract de intermediere financiară, trebuie să ai în vedere următoarele:

1. trebuie să îți dai acordul expres cu privire la înregistrarea și păstrarea ordinelor sau confirmările de tranzacționare transmise intermediarului prin telefon. În cazul în care nu ești de acord cu înregistrarea și păstrarea ordinelor, nu trebuie să le transmiți prin telefon;
2. în cazul în care ordinele sau confirmările de tranzacționare sunt transmise prin e-mail, trebuie să îți dai acordul expres cu privire la această modalitate de transmitere.

Pasul 5. La discreția ta și în conformitate cu evoluțiile pieței, trebuie să transmiți instrucțiuni intermediarului cu privire la ordinele (de cumpărare sau vânzare) care vor fi introduse în piață în numele tău.

Pasul 6. Ordinele transmise de tine trebuie preluate și introduse în sistemul de tranzacționare de către intermedier pentru a fi executate.

Toate ordinele au o **perioadă de valabilitate**, care reprezintă intervalul de timp în care ordinele pot fi executate:

- **La zi (day)** – ordinul este valabil doar pe durata unei ședințe de tranzacționare;
- **Deschis (open)** – ordinul este valabil până la executare sau retragere, maximum 62 de zile calendaristice de la ultima actualizare a ordinului;
- **Valabil până la (Good Till Date)** – ordinul este valabil până la o dată specificată (de formatul an-luna-zii), maximum 62 de zile de la ultima actualizare a ordinului;
- **FOK (Fill or Kill sau „Executare sau Anulare”)** – introdus în vederea execuției imediate, dacă volumul integral al ordinului poate fi executat. Dacă nu este posibilă execuția integrală, ordinul respectiv este respins. Un astfel de ordin este permis doar în starea Deschisă.
- **IOC (Immediate or Cancel sau Fill and Kill sau „Executare și Anulare”)** – este executat parțial, iar volumul rămas neexecutat va fi anulat prin ștergerea ordinului. Un astfel de ordin este permis doar în starea Deschisă.

Pasul 7. După executarea ordinelor, vei primi confirmarea executării acestora. Confirmarea trebuie să fie transmisă în cel mai scurt timp posibil, maximum 24 de ore de la executarea ordinului.

Pasul 8. După executarea tranzacției, vor avea loc operațiunile de decontare în vederea efectuării transferului de proprietate, respectiv transferul sumei de bani aferente (livrare contra plată) în termen de 2 (două) zile lucrătoare de la data tranzacției respective (T+2). În cazul în care dorești să obții situația curentă și actualizată a instrumentelor financiare deținute ulterior decontării tranzacțiilor (T+2) în piață, poți solicita Depozitarului Central sau intermediarului (în cazul în care acesta din urmă oferă acest serviciu în numele Depozitarului Central) extrasul tău de cont.

SFATURI PENTRU INVESTITORI:

1. Asigură-te că agentul urmează întotdeauna instrucțiunile și execută ordinele tale;
2. Pune oricât de multe întrebări;
3. Citește cu atenție toate contractele înainte de a le semna, indiferent dacă deschizi un cont de instrumente financiare, tranzacționezi instrumente financiare sau împartenești un administrator de portofoliu să facă acest lucru;
4. Urmărește informațiile referitoare la societățile în care investești. Solicită intermediarului informațiile publicate de societățile respective!
5. Rămâi permanent în alertă; nu te încrede în zvonuri și verifică informațiile cu surse oficiale.

Și nu în ultimul rând:

6. SPUNE „NU” DACĂ NU EȘTI CONVINS!

4. Cum investești în unități de fond?

Oricine poate detine participații la fondurile de investiții, deoarece astfel de instrumente financiare sunt disponibile tuturor investitorilor.

Pasul 1: Trebuie să citești cu atenție prospectul înainte de a lua decizia de a investi în unitățile emise de un anumit fond de investiții. Prospectul reprezintă documentul emis de fond în conformitate cu cerințele impuse de A.S.F. și care descrie termenii și condițiile, durata de timp, implicațiile și consecințele care trebuie luate în considerație la momentul investiției. Poți obține prospectul unui fond fie de la societatea de administrare a investițiilor care administrează fondul respectiv, fie de la entitățile care distribuie unitățile de fond (SSIF-uri sau instituții de credit). În momentul în care selectezi fondul în care vei investi, trebuie să solică informații referitoare la costurile implicate (de exemplu, comisioanele și tarifele percepute).

Pasul 2: În cazul în care te decizi să investești într-un anumit fond, te poți adresa SAI-ului care administrează respectivul fond sau oricărei entități care distribuie unități de fond și care este menționată în prospectul fondului. Acordul privind aderarea la un anumit fond de investiții trebuie să fie dat odată cu desfășurarea primei operațiuni, prin intermediul unui formular standard de aderare la respectivul fond (Acord Client). Acordul trebuie să includă următoarele mențiuni obligatorii „Am primit, citit și înțeles prevederile prospectului”. Prin semnarea acordului, veți deveni parte la contractul civil prin care este constituit fondul. Semnătura din acord este valabilă pentru toate subscrerile ulterioare.

Pasul 3: Vei deveni investitor în cadrul fondului la momentul specificat în prospect, de obicei, la data la care valoarea unităților de fond a fost înregistrată în contul fondului. În continuare, aproape de fiecare dată când intenționezi să achiziționezi unități de fond, va trebui să completezi și semnezi o cerere de subscriere, care va reprezenta voința ta, în calitate de investitor, de a participa la respectivul fond de investiții. Poți solicita certificatul de investitor de fiecare dată când subscrii/răscumperi unități de fond, pentru a verifica participarea la fond, precum și numărul de unități de fond deținute în contul tău. Poți, de asemenea, solicita și obține informații referitoare la politica de investiții a fondului și la valoarea zilnică a unităților de fond. Ține minte că ai dreptul să răscumperi, parțial sau în totalitate, unitățile de fond deținute în orice moment (în cazul fondurilor deschise de investiții) sau la anumite date (în cazul fondurilor închise de investiții). Procedura aferentă acestei operațiuni trebuie precizată în mod clar în prospect.

Mai trebuie să știi că toate cererile de răscumpărare sunt irevocabile, ceea ce înseamnă că, odată ce ai depus o astfel de cerere completată și semnată, nu te poți ră zgândii cu privire la această operațiune. De asemenea, ești obligat să deții în permanență cel puțin o unitate de fond sau un număr minim de unități stabilit în prospect pentru a-ți păstra calitatea de investitor.

Pasul 4: Administratorul fondului (SAI) îți va oferi în permanență informații referitoare la performanțele fondului și la orice eveniment important în activitatea sa (de exemplu modificarea politicii de investiții), precum și la modificarea comisioanelor și tarifelor percepute. Întreabă SAI dacă valoarea unitară a activului net și notificările emise investitorilor sunt publicate.

DE REȚINUT:

1. Înainte de a te decide să investești în unități de fond, trebuie să fii informat cu privire la:
 - tipul de fond în care dorești să investești;
 - care sunt riscurile pe care îi le asumi;
 - care sunt costurile aferente (comisioane și tarife);
 - care sunt performanțele fondului;
 - care este politica de investiții a fondului;
 - durata de timp pentru care vei păstra unitățile;
 - cât de des vei primi informații referitoare la fond și la investițiile tale.
2. Nu uita că deținerile în unități de fond nu pot fi vizualizate la Depozitarul Central!
3. Nu te lasă impresionat de performanțele trecute ale fondului! Nu este neapărat o regulă ca acestea să se repete.
4. Drepturile tale în calitate de investitor în unități de fond sunt următoarele:
 - să fii informat cu privire la raportările obligatorii referitoare la activitatea fondurilor administrate de SAI;
 - să primești materialele publicitare aferente, care trebuie să fie clare și conforme cu prospectul;
 - să primești date statistice referitoare la performanțele fondului selectat;
 - să primești beneficiile financiare și să poți răscumpăra parțial sau în totalitate unitățile de fond deținute.
5. Trebuie să ai în vedere că toate modificările aduse documentelor unui fond (prospectului) trebuie anunțate de administratorul fondului respectiv în „notificările pentru investitori”. În cazul în care nu agreezi modificările apărute, poți solicita SAI să răscumpere toate unitățile de fond în termen de 10 zile.

5. Venituri și costuri

În urma tranzacțiilor pe piața de capital, te aștepți să obții anumite venituri. Trebuie să ai în vedere, totuși, că vei suporta și anumite costuri.

Veniturile așteptate din investițiile în acțiuni pot fi dividende și câștiguri de capital.

- Dividendele – reprezintă cota parte din profiturile societății, primită în funcție de cota parte deținută din capitalul social. Dividendele sunt plătite anual de societate acționarilor săi. Dividendele variază de la un an la altul, în funcție de profitul net al societății.
- Câștigurile de capital – reprezintă diferența dintre prețul de vânzare (valoarea de tranzacționare pe piață, respectiv valoarea la care acțiunea respectivă este tranzacționată) și prețul de achiziție (valoarea la care a fost achiziționată acțiunea).

Pentru investițiile în obligațiuni, te poți aștepta la câștiguri periodice sub formă de cupon, acesta reprezentând dobânda anuală exprimată ca procent din valoarea nominală a obligațiunii. Nu toate obligațiunile plătesc cupon. Obligațiunile cu discount nu plătesc dobândă, dar sunt vândute la un preț mai mic decât valoarea nominală rambursată la scadență.

Poți, de asemenea, să obții venituri din investițiile în unități de fond, în cazul în care activul net al fondului este în creștere. Valoarea unitară a activului net, sau VUAN, reprezintă valoarea actuală de piață a deținătorilor fondului exprimată de obicei ca valoare unitară. La majoritatea fondurilor, VUAN este stabilit zilnic, după încheierea zilei de tranzacționare. VUAN se calculează după cum urmează: (Total active - Total datorii)/ Număr total de unități de fond în circulație. O valoare

unitară a activului net mare indică o valoare mai mare a investițiilor. Ține minte că orice creștere a VUAN depinde de portofoliul fondului (sume de bani pe care administratorul de fond – SAI – le investește în numele investitorilor în diferite instrumente financiare).

Costuri. În conformitate cu prevederile Codului Fiscal, câștigurile pe piață de capital sunt impozitate. Prevederile actualului Cod Fiscal stabilesc o cota unică de 16% de impunere a veniturilor obținute din tranzacționarea titlurilor de valoare, indiferent de perioada de deținere a titlurilor de valoare. De asemenea, veniturile sub formă de dividende se impozitează cu aceeași cotă unică de 16% din valoarea acestora.

Există, de asemenea, anumite comisioane de tranzacționare sau costuri aplicate de intermediari sau SAI, conform specificațiilor din contractul încheiat sau din prospectul fondului. Solicită intermediarului sau SAI informații detaliate cu privire la impozitarea câștigurilor și la costurile aferente tranzacției!

DE REȚINUT:

Foarte important, pentru orice investitor, este că suma de bani pe care o investește să îi aducă o rentabilitate, adică nivelul câștigului așteptat în raport cu riscul asumat.

Rentabilitate (%) = (suma finală - suma inițială investită) / suma inițială investită x 100

De exemplu, dacă cumpери la 1 ianuarie 50.000 acțiuni X la un curs de 1,00 lei/acțiune și le vinzi la 1 iulie ale aceluiași an când cursul lor a devenit 1,50 lei/acțiune, suma inițială investită va fi de 50.000 acțiuni x 1,00 lei/ acțiune = 50.000 lei, suma finală va fi 50.000 acțiuni x 1,50 lei/acțiune = 75.000 lei, iar rentabilitatea investiției va fi:

Rentabilitate (%) = (75.000 lei - 50.000 lei) / 50.000 lei x 100 = 50%.

Însă, în contextul rentabilității, trebuie să înțelegi și lichiditatea, adică capacitatea unui instrument finanțier de a fi transformat în bani.

De aceea, trebuie să urmărești atent evoluția cererii pentru respectivul instrument finanțier.

IV. PROTECȚIA INVESTITORILOR

A.S.F. te protejează astfel:

- detine un Registrul al societăților de servicii de investiții financiare, al societăților de administrare a investițiilor și al altor entități autorizate să ofere servicii de investiții financiare pe teritoriul României. Înainte de a încredința banii dumneavoastră unei astfel de societăți, asigurați-vă întotdeauna că acestea sunt înscrise în Registrul instrumentelor și investițiilor financiare!
- stabilește standarde pe care entitățile ce desfășoară activități pe piața de capital din România trebuie să le respecte în relația cu clienții;
- impune sancțiuni entităților ce desfășoară activități pe piața de capital din România, în cazul în care acestea nu respectă cerințele și standardele stabilite;
- stabilește reguli privind funcționarea Fondului de Compensare a Investitorilor, care te poate compensa în cazul în care societatea autorizată la care ai apelat pentru servicii de intermediere intră în procedură de faliment și nu îți poate returna banii sau instrumentele financiare deținute;
- supraveghează în permanență activitatea emitenților, în scopul asigurării unui tratament corect și transparent pentru investitori;
- promovează în permanență funcționarea corectă și transparentă a piețelor reglementate și a altor sisteme de tranzacționare autorizate;
- primește din partea investitorilor în servicii finanțiere ne-bancare petiții (reclamații și sesizări), în baza cărora adoptă măsurile necesare astfel încât investitorului să i se respecte drepturile.

SFATURI UTILE:

Prevederile legislative aplicabile pieței de capital sunt disponibile și pe site-ul A.S.F. (www.asfromania.ro) la secțiunea Legislație.

1. Dreptul investitorilor de a fi informați cu privire la emitenți

Principala preocupare a A.S.F. în redactarea legislației aplicabile pieței de capital a fost și este protecția investitorilor. În consecință, dreptul tău de a fi informat cu privire la evenimentele semnificative legate de investițiile tale a fost avut în vedere și stabilit în legislația aplicabilă în vigoare.

Pentru a asigura o mai bună protecție a investitorilor, legislația prevede obligația generală pentru emitenți de a fi înregistrați la A.S.F. și de a respecta cerințele de raportare stabilite. Ține minte că toți emitenții ale căror instrumente financiare sunt admise la tranzacționare pe piețe reglementate trebuie să publice mai multe informații decât emitenții ale căror acțiuni se tranzacționează în exclusivitate în cadrul unui sistem alternativ de tranzacționare.

În situația unui emitent ale cărui instrumente financiare sunt admise la tranzacționare pe o piață reglementată, ai dreptul de a fi informat cel puțin cu privire la:

- convocarea adunărilor generale ale acționarilor (AGA) și hotărârile acestora;
- modalitatea de exercitare a dreptului de vot;
- distribuirea și plata dividendelor, emiterea de noi acțiuni și intenția de a modifica actul constitutiv;
- toate evenimentele apărute în activitatea societății și care ar putea cauza modificări în prețul acțiunilor;
- toate actele încheiate de societate cu administratorii, angajații, acționarii care dețin controlul, precum și cu persoanele implicate cu aceștia, a căror valoare cumulată reprezintă echivalentul a cel puțin 50.000 euro;
- modificări în debitele societății, care ar putea avea un impact semnificativ asupra activității societății sau asupra situației patrimoniale;
- rapoartele trimestriale, semestriale și anuale;
- schimbările apărute în controlul exercitat asupra drepturilor de vot ale emitentului.

În cazul unui emitent admis la tranzacționare în cadrul unui sistem alternativ de tranzacționare, obligațiile de publicare a informațiilor sunt detaliate în regulile de funcționare ale sistemului respectiv, aprobat de A.S.F. Solicită detalii intermediarului!

În scopul protejării investitorilor și asigurării unei piețe sigure și funcționale, a fost stabilită obligația pentru emitentul de a publica și în același timp de a trimite autorității și bursei toate raportările solicitate conform legislației în vigoare (ex. raportul anual, raportul semestrial etc.). A.S.F. supraveghează respectarea condițiilor de transparență a pieței de capital, astfel încât tu să fii protejat. Totodată, pentru informarea ta, rapoartele transmise de emitenti sunt publicate pe site-ul bursei și în Buletinul A.S.F. - Sectorul Instrumentelor și Investițiilor Financiare - Rapoarte ale emitenților pe site-ul www.asfromania.ro.

Mai mult, pentru a asigura protecția investitorilor și informarea corectă a acestora, bursele trebuie să publice toate reglementările privind activitatea lor, cotațiile instrumentelor tranzacționate, volumele de tranzacționare, și momentul executării tranzacției cu instrumente admise la tranzacționare pe piață respectivă. Poți găsi aceste informații pe paginile de internet ale burselor, cel puțin în timpul programului de tranzacționare.

SFATURI UTILE:

1. Emitenții nu percep taxe pentru publicarea rapoartelor obligatorii, cu excepția situațiilor în care societățile emit copii ale respectivelor raportări; în acest caz, costurile percepute investitorilor nu vor depăși costurile necesare copierii documentelor.
2. În scopul asigurării protecției necesare, ai dreptul de a solicita emitentului anumite informații și documente publice.
3. Toate achizițiile sau vânzările de active care depășesc 10% din valoarea totală a activelor unei societăți sunt considerate substanțiale și sunt raportate și făcute publice fără întârziere, dar fără a se depăși un interval de timp determinat scurs de la producerea evenimentului. Același regim de publicitate trebuie asigurat și în cazul tuturor contractelor încheiate de societate, a căror valoare depășește 10% din cifra de afaceri netă conform ultimelor situații financiare anuale, precum și cu privire la contractele încheiate care se află în afara obiectului de activitate desfășurat în prezent de către societate.
4. Toate modificările apărute în obiectivele societății, strategia de afaceri și planurile de investiție sau obiectivele de dezvoltare care ar putea avea un impact semnificativ asupra funcționării sau activității emitentului, trebuie raportate operatorului de piață în termen de 24 de ore de la apariția acestor modificări.
5. Investitorii pot obține informații relevante despre emitenti prin intermediul informațiilor publicate de A.S.F. (www.asfromania.ro/Consumatori/Piață de Capital/ Rapoarte Emitenți/ primite prin OAM) și cuprinse de sistemul oficial de stocare a rapoartelor emitenților ale căror valori mobiliare sunt admise la tranzacționare pe o piață reglementată (Officially Appointed Mechanism – OAM). Totodată, investitorii pot accesa site-ul burselor reglementate (secțiunea dedicată emitentului vizat) pentru obținerea de informații ce fac obiectul rapoartelor publice obligatorii.
6. Dreptul la informare e doar unul dintre drepturile care decurg din calitatea de acționar, importante fiind în egală măsură și dreptul de a participa și vota în cadrul AGA, dreptul la dividende, dreptul de a cere convocarea AGA și/ sau completarea ordinii de zi (dacă sunt îndeplinite cerințele minime de deținere), dreptul de a acționa în instanță societatea, dreptul de a solicita anumite rapoarte speciale, dreptul de a adresa întrebări societății etc. Dreptul la dividend este acordat în condițiile existenței profitului determinat potrivit legii și a adoptării unei hotărâri AGA în acest sens. Astfel, nu este suficient ca societatea să înregistreze profit într-un exercițiu finanțiar pentru a distribui dividende către acționari, AGA având posibilitatea de a adopta o hotărâre de repartizare a profitului în alte scopuri, altele decât distribuirea de dividende (de exemplu, reinvestire, constituire de rezerve). Fiind un drept de creață, dreptul de a solicita plata dividendelor se prescrie în termen de 3 ani de la data la care AGA a hotărât acordarea acestora.

2. Abuzul pe piață

Integritatea pieței este extrem de importantă, în cazul în care se dorește ca piețele de instrumente financiare să funcționeze corect, iar investitorii să fie protejați în mod corespunzător. Integritatea pieței reprezintă una dintre condițiile pentru menținerea încrederii investitorilor în funcționarea piețelor. Lipsa încrederii poate conduce la incapacitatea investitorilor și a celorlalți actori ai pieței de a participa la activitățile realizate pe aceste piețe.

Pentru a te proteja, A.S.F. supraveghează piața în scopul de a preveni, detecta și sancționa abuzul pe piață. Acest tip de comportament poate dăuna principiului care se referă la tratamentul egal al tuturor investitorilor. Nu uita că A.S.F. este singura autoritate națională cu atribuții de supraveghere, investigare și control în materia abuzului pe piață! În exercitarea acestor atribuții, A.S.F. are dreptul de a solicita și de a obține acces necondiționat la documente și informații, atât de la entitățile reglementate, cât și de la cele nereglementate, de a informa alte autorități și de a decide suspendarea temporară a activităților profesionale sau suspendarea de la tranzacționare a respectivul emitent sau a unei părți din instrumentele financiare emise.

DE RETINUT:

Abuzul pe piață poate apărea atunci când unii investitori sunt puși în situații dezavantajoase, în mod direct sau indirect, de către alții investitori care:

- au utilizat informații care nu sunt publice (informații privilegiate);
- au distorsionat mecanismul de stabilire a prețului instrumentelor financiare;
- au diseminat informații incorecte sau eronate.

3. Fondul de Compensare a Investitorilor și situațiile în care poți fi compensat

Fondul de Compensare a Investitorilor (FCI) este o entitate independentă, înființată în baza legii și care funcționează conform reglementărilor A.S.F., cu scopul de a proteja fondurile și instrumentele investitorilor de retail în cazul în care intermediarii autorizați sunt în incapacitate de a compensa creațele investitorilor.

Toți intermediarii reglementați de A.S.F. sunt în mod automat acoperiți de FCI, deoarece apartenența la Fond este o condiție de autorizare. FCI este finanțat prin contribuțiile plătite de intermediarii autorizați. Pentru a putea plăti compensații, Fondul încasează contribuții inițiale, contribuții anuale sau alte contribuții specifice de la membrii săi. Aceasta înseamnă că investitorii nu contribuie în nici un fel la constituirea resurselor Fondului.

Obiectivul Fondului este de a te proteja în cazul în care un intermediar autorizat se află în incapacitatea de a returna sumele investite și/sau instrumentele financiare datorate sau care îți aparțin. De exemplu, cazul în care un intermediar intră în procedura de faliment și se află în imposibilitate de a returna investițiile sau sumele de bani datorate. Investițiile care sunt compensate de Fond acoperă, în limita unui plafon, instrumentele financiare (investițiile în acțiuni, drepturi de alocare, unități de fond din portofolii individuale, contracte futures și opțiuni, precum și în alte valori mobiliare).

În calitate de organism de compensare de ultima instanță, există anumite limite impuse activității Fondului și compensațiilor pe care

Fondul le poate acorda. Pentru a putea fi compensat, trebuie să fii eligibil conform regulilor care stabilesc creațele eligibile spre a fi compensate și limitează valoarea compensațiilor ce pot fi acordate. Fondul trebuie să respecte în permanență aceste reguli.

Pentru a te proteja, legislația conține prevederi referitoare la obligația tuturor intermediarilor de a publica pe pagina de internet toate informațiile necesare identificării Fondului sau a oricărui alt organism de compensare din care face parte. Astfel, vei fi informat despre existența Fondului, mecanismul de compensare și etapele care trebuie urmate în acest sens etc.

În calitate de investitor de retail, vei fi compensat de Fond în momentul în care A.S.F. sau o instanță competentă constată incapacitatea SSIF sau SAI de a-și îndeplini obligațiile financiare la momentul respectiv, indiferent de numărul de conturi pe care le deții la respectivul intermedier.

FCI va publica pe pagina sa de internet precum și în cel puțin două zile cu acoperire națională anunțuri referitoare la situațiile de plată a compensațiilor, locul, modul și perioada de timp în care se pot înregistra cererile de compensare, detalii privind documentația necesară, precum și la data după care are loc începerea plății compensațiilor către investitori.

SFATURI PENTRU INVESTITORI:

1. În calitate de investitor individual ne-instituțional (de retail), trebuie să fii compensat de Fond în mod echitabil și corect.
2. Fondul poate plăti compensații doar în cazul în care entitatea care este în incapacitate de plată este un intermedier autorizat.
3. În cazul în care ai încheiat un contract cu un SAI, FCI asigură plata compensațiilor numai pentru serviciile de administrare a portofoliului tău individual.
4. Fondul poate plăti compensațiile doar în cazul în care solicitarea de plată este eligibilă conform regulilor stabilite și doar în cazurile în care intermedierul sau societatea de administrare a investițiilor care îți administrează portofoliul individual de investiții este în incapacitatea de a returna fondurile (sumele de bani) investite sau instrumentele financiare care îți aparțin.
5. Plafonul de compensare (limita maximă de compensare) stabilit de lege este egal cu echivalentul în lei a 20.000 euro/investitor.
6. Procedura de compensare este gratuită pentru investitor în ceea ce privește informarea, transferurile bancare sau plățile în numerar.
7. Pentru a putea fi compensat, trebuie întâi să accepți și să semnezi declarația emisă de intermedier cu privire la calitatea ta de investitor eligibil pentru compensare. Această procedură dă Fondului dreptul de a recupera de la societatea insolvență despăgubirile acordate.

4. Cum poți depune o petiție (cerere, reclamație și sesizare) la A.S.F.?

Obiectivul principal al A.S.F. în calitate de autoritate națională de reglementare și supraveghere a pieței financiare ne-bancare este de a asigura protejarea drepturilor tale în calitate de investitor.

Anterior depunerii petiției (cererii, reclamației, sesizării) la A.S.F., trebuie să verifici dacă persoana fizică sau juridică împotriva căreia vrei să depui plângere este autorizată sau înregistrată în Registrul instrumentelor și investițiilor financiare sau este o entitate supravegheată și reglementată de A.S.F. În caz contrar, te vei adresa autorităților sau instanțelor competente.

Dacă respectiva persona fizică/juridică este sub supravegherea și reglementarea A.S.F., va trebui să contactezi această persoană pentru a-i explica problema, pentru a cere o rezolvare sau pentru a solicita informații cu privire la etapele pe care trebuie să le urmezi în continuare. Această etapă reprezintă o încercare de a media potențialul conflict, înainte de a ajunge spre rezolvare la autoritățile competente. Există proceduri interne stabilite de legislația aplicabilă care impun entităților pieței de capital rezolvarea corespunzătoare a reclamațiilor și sesizărilor clienților lor și informarea clienților despre conținutul acestora.

În cazul în care problema nu este rezolvată pe această cale, poți să formulezi o petiție (cerere, reclamație sau sesizare) către A.S.F.

A.S.F. deține un Registrul al societăților de servicii de investiții financiare, al societăților de administrare a investițiilor și al altor entități autorizate să ofere servicii de investiții financiare pe teritoriul României. Înainte

de a încredința banii dumneavoastră unei astfel de societăți, asigurați-vă întotdeauna că acestea sunt înscrise în Registrul instrumentelor și investițiilor financiare. Poate depune o petiție orice investitor care a fost lezat într-un drept al său.

Petiția se poate transmite A.S.F. prin servicii poștale, la sediu (prin intermediul registraturii), prin e-mail sau prin formularul on-line disponibil pe site-ul www.asfromania.ro, destinat transmiterii acestora (formularul va transmite automat un e-mail către departamentul specializat în soluționarea petițiilor). La numărul de telefon **TELVERDE 0800 825 627**, A.S.F. acordă consultanță de specialitate consumatorilor, însă nu se pot înregistra petiții.

Trebuie să ai în vedere că, în scopul clarificării oricărora confuzii, sesizarea trebuie să includă și copii ale documentelor relevante care ar putea ajuta A.S.F. să ajungă la o decizie corectă cu privire la plângere. Aceste documente pot fi:

- copie a actului de identitate,
- contractul de intermediere,
- ordinele de vânzare/cumpărare,
- petiția transmisă entității,
- răspunsul primit de la aceasta, dacă este cazul.

La primirea petiției, A.S.F. va investiga și analiza problema. A.S.F. te poate contacta pentru a solicita mai multe detalii referitoare la petiție. Totodată, A.S.F. are dreptul de a cere orice documente relevante în cazul respectiv și de a lua toate măsurile necesare pentru rezolvarea situației tale.

5. Ce trebuie să faci pentru a te proteja?

Persoanele care utilizează mijloace ilegale pentru a-și desfășura activitatea aplică uneori tehnici extrem de rafinate pentru a crea impresia de încredere și pentru a te convinge să le încredințezi banii. Poți evita persoanele care desfășoară operațiuni ilegale și capcanele în care încearcă să te atragă verificând dacă acestea sunt înscrise în Registrul instrumentelor și investițiilor financiare pentru a oferi acel tip de servicii financiare.

Este posibil ca anumite probleme să nu apară din vina cuiva. De exemplu, se poate să investești într-un produs care nu oferă randamentul așteptat. Faptul că investițiile evoluează în mod imprevizibil și pot scădea sau crește în valoare, nu reprezintă de obicei un motiv solid pentru formularea unei plângeri, decât în cazul în care nu ai fost avertizat cu privire la acest risc.

Alte situații în care produsele sau serviciile financiare se dovedesc a nu confirma așteptările din cauza faptului că societatea intermediară nu a procedat corect includ cazurile în care:

- ți se percep costuri neanticipate sau excesive;
- informațiile referitoare la produs au fost incorecte, eronate sau incomplete;
- intermediarul nu ți-a atras atenția cu privire la o anumită condiție restrictivă din contract;
- intermediarul nu a acționat conform solicitărilor tale;
- nu ai fost suficient informat cu privire la modificările aduse contractului.

Pentru a verifica dacă acțiunile sunt în contul de tranzacționare și dacă extrasul de cont cu deținerile de acțiuni emis de intermediar este corect, un investitor se poate adresa depozitarului central sau A.S.F. Dacă investitorul are suspiciuni că intermediarul nu raportează corect deținerile poate depune o reclamație la A.S.F., iar autoritatea face un control la sediul acestuia și verifică dacă acțiunile sunt sau nu în cont.

Dacă nu intenționați să tranzacționați deținerile dumneavoastră, ci doar să le păstrați pe termen lung în vederea aducerii de beneficii viitoare, puteți să cereți depozitarului central transferul acestora în secțiunea I și blocarea contului. Deblocarea contului o puteți solicita oricând.

EXEMPLE DE COMPORTAMENT SUSPECT:

1. **Decizii imediate.** Ești contactat de o persoana care îți cere să iei o decizie imediată și care nu îți lasă timp să reflectezi sau să verifici informațiile.
2. **Promisiunea unor profituri exagerat de mari.** Ești contactat de o persoana care îți promite un profit spectaculos, de câteva ori mai mare decât profitul obișnuit.
3. **Conotații exotice.** Ești contactat de o persoana dintr-o țară al cărei nume are conotații exotice sau care este cunoscută, în general, ca fiind paradis fiscal.
4. **Agresivitate/hărțuire/amenințări.** Ești contactat de o persoană care devine agresivă, te harțuiește să iei o decizie rapidă, te provoacă să spui că „banii nu sunt o problemă” sau te amenință că te va trece pe o listă neagră în cazul în care spui nu.
5. **Lipsa autorizației de funcționare.** Ești contactat de o persoană care susține că nu are nevoie de autorizarea sau avizul A.S.F. pentru a-și desfășura activitatea pe piața de capital din România.
6. **Identitate falsă.** Ești contactat de o persoană care susține că este autorizată de A.S.F. pentru furnizarea de servicii de investiții financiare și că este înregistrată în Registrul instrumentelor și investițiilor financiare, dar această persoană nu se regăsește înscrisă în Registrul.
7. **Investiții confidențiale.** Ești contactat de o persoană care susține că investiția pe care o propune este confidențială și că tu faci parte dintre puținii norocosi care au fost selectați, datorită apartenenței tale la un anumit grup.
8. **Un avans nesemnificativ.** Ești contactat de o persoană care, pentru a te convinge, sugerează să platești un avans nesemnificativ „așa, doar pentru a încerca”.
9. **Investiții în produse atipice.** Ești contactat de o persoană care îți sugerează investiții în produse atipice.

DATE DE CONTACT:**Autoritatea de Supraveghere Financiară**

Splaiul Independenței nr. 15, sector 5, București

Telverde: 0800 825 627

Fax: 021.659.60.51; 021.659.64.36

E-mail: office@asfromania.ro,

www.asfromania.ro

Depozitarul Central București

Bulevardul Carol I nr. 34-36, etajele 3, 8 și 9,
sector 2, Bucuresti

Tel.: 021.408.58.00

Fax: 021.408.58.16

E-mail: PublicRelations@depozitarulcentral.ro

www.DepozitarulCentral.ro | www.RoClear.eu

Depozitarul Sibex

Piața Aurel Vlaicu nr. 9-10, etaj III, 550377, Sibiu
020922, București

Tel.: 0269.222.220

Fax: 0369.447.901

E-mail: office@depozitarulsibex.ro,

www.depozitarulsibex.ro

Fondul de Compensare a Investitorilor

Bld. Carol I nr. 34 – 36, etaj 3, camera 1-2,
020922, București

Tel.: 021.315.73.48

Fax: 021.315.73.40

E-mail: office@fond-fci.ro,

www.fond-fci.ro